

BİBLİYOGRAFYA :

Rypka, *HIL*, s. 254; *FME*, I, 252-256; G. Meredith-Owens, "Awhâdî", *EJ*² (İng.), I, 764; *DMF*, I, 720.

ORHAN BİLGİN

CÂM-1 CEM-ÂYİN

(جام جم آیین)

Bayâtî Hasan b. Mahmûd'un kaleme aldığı Osmanlı silsilenâmesi.

Müellif hakkında çok az bilgi vardır. Eserinden anlaşıldığına göre Oğuzlar'ın Bayat boyundan olup uzun süre Tebriz'deki Dede Ömer Rüşenî Dergâhı'nda bulunmuş, 886 (1481) yılında Şam hacılarıyla birlikte Hicaz'a gitmiş, orada yazdığı bir Farsça gazel münasebetiyle Şehzade Cem'le tanışmıştır. Adını bu şehzadeden alan *Câm-ı Cem-âyîn*, müellifin yanında bulunduğunu söylediği bir "Oğuznâme"den Cem Sultan'ın emriyle özetlenmiş ve ona ithaf edilmiştir. Eserde Osmanoğulları'nın ataları ve Kayı boyunun ileri gelenlerinden söz edilmiş, Osmanlı padişahlarının şeceresi efsanevi bir şekilde Hz. Âdem'e kadar götürülmüştür. Müellif, Cem Sultan'ın Mısır'a dönmek üzere olmasından dolayı eserini bir hafta gibi çok kısa bir sürede tamamladığını belirtmektedir. Daha sonra Mısır'a giden Bayâtî Hasan, orada iken Cem'in Roma'da başına gelenleri öğrenmiş ve *Câm-ı Cem-âyîn*'i tekrar ele alarak bazı ilâvelerde bulunmuştur. Günümüze eserin her iki şekli de intikal etmiştir.

Behcetü't-tevârih müellifi Şükrullah da Osmanlı silsilesini bir "Oğuznâme"den almıştır. İlk Osmanlı tarihlerinin verdiği silsilenâmelerde Osmanlılar'ın Mâverâünnehir'den geldikleri belirtilir, ancak bu bilginin kaynakları gösterilmez. Daha sonraki silsilenâmeler ise genellikle

Âşikpaşazâde'nin *Tevârih-i Âl-i Os-mân*'i, Neşri'nin *Cihannümâ*'sı ve İdrîs-i Bitlisi'nin *Heşt Bihişt*'indeki listelere dayanır.

Câm-ı Cem-âyîn'i adı geçen tarihçiler gibi II. Bayezid zamanında yazmış olan Bayâtî Hasan eserini onlardan önce bitirmiştir. Bu sebeple eser bilinen en eski silsilenâmedir. Ayrıca kaynağının "Oğuznâme" olduğunu belirtmesi, mahiyeti henüz bilinmeyen Türk tarihinin bu en eski kaynağında Şükrullah'ın *Behcetü't-tevârih*'i dışında nakillerde bulunan bir başka eserin mevcut olması, *Câm-ı Cem-âyîn*'in değerini daha da arttırmaktadır. Müellif kendi zamanına kadar gelen Osmanlı padişahlarının her birinin ismini, bu isimlerin mâ-nalarını, her padişahın şahsiyetini açıkladığı gibi peygamberlerden, halifelerden, ünlü hükümdarlardan da söz eder. Bayâtî Hasan'ın özellikle *ensâb** ve tarih ilminde geniş bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Câm-ı Cem-âyîn'in ilk neşri Ali Emîrî tarafından "Nevâdir-i Eslâf Külliyyatı"nın beşinci kitabı olarak yapılmış (1331), daha sonra Fahrettin Kirzioğlu eseri sadeleştirerek Nihal Atsız'ın "Osmanlı Tarihleri" serisi arasında yayımlamıştır (1949). Ali Emîrî neşri, nâşirin Yanya vilâyetinin Delvine kazasında 1896'da bulunduğu, 1005 (1596) yılında müellif nüshasından istinsah edilen bir yazmaya dayanmaktadır. Kirzioğlu'nun neşrinde ise yine Ali Emîrî tarafından daha sonra bulunan, Millet Kütüphanesi'nde kayıtlı (Tarih, nr. 203), 1008 (1599) yılında istinsah edilmiş başka bir nüsha esas alınmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Hasan b. Mahmûd-ı Bayâtî, *Câm-ı Cem-âyîn* (nşr. Ali Emîrî), İstanbul 1331; a.e. (nşr. Kirzioğlu Fahrettin), *Osmanlı Tarihleri I*, İstanbul 1949, s. 371-403; *Osmanlı Müellifleri*, III, 29; Atsız, *Dokuz Boy Türkleri ve Osmanlı Sultanları Tarihi*, İstanbul 1939, s. 27; Babinger (Üçok), s. 34; Paul Wittek, "Der Stammbaum der Osmanen", *Isl*, XIV (1925), s. 94-100; TA, V, 441.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

CÂMASBNÂME

(جاماسب نامه)

Divan edebiyatında

klasik mesnevi konularından biri,
XV. yüzyıl şairi Mûsâ Abdi'nin
bu konudaki manzum eseri.

İlk örneklerine Farsça'da rastlanan *Câmâsbnâme*'lerin aslı, Keyâniler'den Şah Gûştâsb'ın kâinat ve yaratılışla ilgili sorularına, İran mitolojisinde ileri görüşlü

ve hakîm diye nitelendirilen Vezir Câmâsb'in verdiği cevaplardan oluşan, Pehlevîce yazılmış yaklaşık 500 beyitlik bir risâledir (*Gr. IPh.*, II, 110; Rîzâzâde-i Şafak, s. 53). Bu soru ve cevaplarda çeşitli dinî ve ahlâkî konular ele alınmış, Keyûmert'ten Lohrasb'a kadar olan dönemin tarihi ve İran hükümdarlarının efsaneleri anlatılmıştır. Risâlenin son kısımlarında İran ülkesinin geleceğinden ve Zerdüştdinindeki vaadlerden söz edilmiştir (*DMF*, I-II, 725). Eser Yeni Farsça'ya da çevrilmiştir (*Ferheng-i Fârsî*, V, 419).

Farsça kaleme alınan bir başka *Câmâsbnâme* ise Nasîrüddîn-i Tûsî'nin (ö. 672/1274) gizli ilimlerden bahseden "yıldıznâme" türünde otuz üç beyitlik mesnevisidir (bk. Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 4795, vr. 1^b).

Türkçe'de manzum ve mensur birkaç *Câmâsbnâme* tercümesi mevcuttur. Bilindiği kadarıyla bunların ilki, Ahmed-i Dâî'nin (ö. 824/1421'den sonra), Nasîrüddîn-i Tûsî'nin aynı adlı eserinden biraz genişleterek yaptığı çeviridir. Yetmiş üç beyit olan mesnevi Farsça'sında olduğu gibi "feülün / feülün / feülün / feül" kalıbıyla kaleme alınmıştır. İsmail Hikmet Ertayan iki nüshadan faydalanarak eseri eski harflerle yayımlamıştır (*Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri*, s. 75-78, 144-154).

Türkçe'deki en önemli *Câmâsbnâme* çevirisi, XV. yüzyıl şairlerinden Mûsâ Abdi'ye aittir. Kaynaklarda hayatı hakkında yeterli bilgi bulunmayan Abdi, II. Murad devri şairlerinden olup eserinde adını Mûsâ, mahlasını Abdi olarak vermektedir (vr. 4^b-5^a). *Câmâsbnâme*'yi II. Murad'ın isteği üzerine kaleme aldığını söyleyen Abdi (vr. 5^a, 118^a), onu aynı adı taşıyan bir kiptan nazmen tercüme ettiğini bildirmekte (vr. 16^a), fakat eserin aslı ve dili hakkında bilgi vermemektedir. Muhtemelen Farsça mensur bir *Câmâsbnâme*'den tercüme edildiği belirtilen (Kocatürk, s. 219) Abdi'nin eseriyle Farsça *Câmâsbnâme*'ler konuları bakımından birbirinden oldukça farklıdır. Bu husus, Abdi'nin eserini başka bir kaynaktan faydalanarak kaleme almış olabileceğini düşündürmektedir. Nitekim Gibb, bunun *Bin Bir Gece Masalları*'ndaki "Yılanlar Kraliçesi" hikâyesinin manzum tercümesi olduğunu (*HOP*, I, 432), M. Mélikoff ise Taberî tarihinden alındığını ileri sürmektedir (*JA*, s. 453). Ancak Abdi, Tevrat kaynaklı olan ve sonradan İslâmî şekle sokulan *Câmâsbnâme*'nin konusunu daha geniş bir biçimde nazma çekerken eserine pek çok telif un-suru da katmıştır.

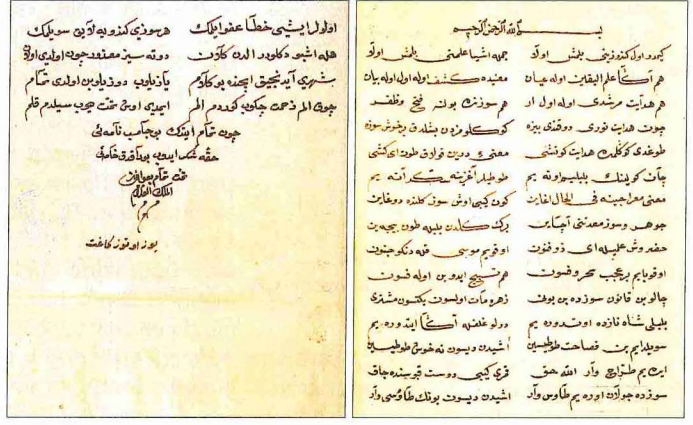

Câm-ı Cem-âyîn'in ilk sayfası (Millet Ktp., Tarih, nr. 203)

Abdi Câmasbnâme'yi Bandırma'nın Aydıncık kasabasında bir yılda kaleme almış ve 833'te (1429-30) tamamlamıştır. 5122 beyitten meydana gelen mesnevi "fâilâtün / fâilâtün / fâilün" kalıbıyla yazılmıştır. Eserde ayrıca aruzun değişik kalıplarıyla yazılmış seksen sekiz beyit tutarında on dört gazel vardır. *Câmasbnâme*'de bundan başka mesnevi tarzında bir tevhid, bir na't, biri Sultan II. Murad, diğeri Sadrazam Hoca Mehmed Paşa için söylenmiş iki methiye ile gazel şeklinde bir de mersiye yer alır.

Dânyâl peygamberin oğlu Câmasb'ın başından geçenleri ve Şahmaran'ın (Şah-ı Mârân) yanında geçirdiği günleri anlatan *Câmasbnâme*, iç içe girmiş birkaç hikâyeden meydana gelmektedir. Bunlar Bulkıya, Şah Sahre, Kaf dağı, Cihan Şah, Mürg Şah, Şah Peri, Gevherniğin Kalesi, Şems Bânû, Kigal Hindî ve Giriftâr-ı Şehrişah hikâyeleridir. Masal unsurlarının hâkim olduğu eserdeki ana hikâyenin konusu şöyledir: Dânyâl peygamber kâinatın bütün sırlarını bilen, her derde çare bulan hikmet sahibi bir kimsedir. Öleceğine yakın hikmet dolu kitabını, doğacak çocuğuna büyüdükten sonra vermesi için hanımına teslim eder. Dânyâl'in ölümünden sonra doğan oğluna Câmasb adı verilir. Câmasb yedi yaşına girince annesi onu mektebe gönderir; fakat Câmasb bir harf bile öğrenemez ve her hangi bir sanatta da başarı sağlayamaz. Bunun üzerine dağdan odun getirip satmaya başlar. Bir gün arkadaşlarıyla çıktıkları dağda yağmur dolayısıyla bir mağaraya sığınır ve burada bal dolu bir kuyu bulurlar. Kuyuya inen Câmasb'a arkadaşları ihanet ederek balı alırlar ve onu kuyu dibinde bırakıp giderler. Kuyuda açtığı bir delikten yerin altına giren Câmasb bir sarayla karşılaşır. Bura-

Câmasbnâme'nin manzum nüshalarından birinin ilk ve son sayfaları (Millet Ktp., Ali Emîrî, Manzum, nr. 1202)

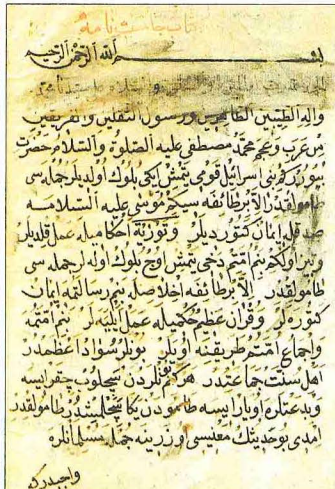
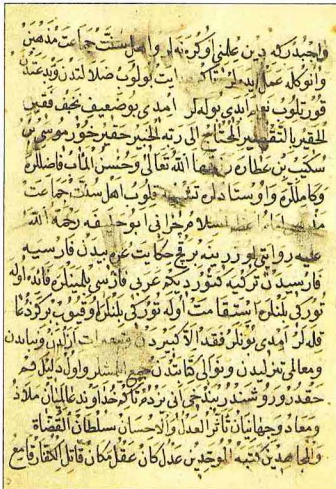
sı yılanlar ülkesidir. Ancak yılanların şahı Şahmaran kendisine iyi muamele eder ve ikramda bulunur. Câmasb başından geçenleri anlatır, Şahmaran da ona Bulkıya hikâyesini nakleder. Daha sonra Câmasb Şahmaran'dan kendisini yurduna göndermesini rica eder. Şahmaran, gördüklerinden hiç kimseye bahsetmemesi şartıyla onu bal kuyusundan dışarı çıkarır. Bu sırada ülkenin hükümdarı olan Keyhusrev çok hastadır. Hastalığına Şahmaran'ın etinden başka hiçbir şeyin çare olamayacağını öğrenen hükümdar Câmasb'dan Şahmaran'ın yerini söylemesini ister. O da öldürüleceği korkusu ile sırrını açıklar. Şahmaran tılsımla yakalanıp öldürülür ve etinden yapılan ilaçla hükümdar kurtulur. Bu arada Câmasb Şahmaran'dan öğrendiği ve babasının kendisine bıraktığı kitaptan edindiği bilgilerle bütün dünyanın sırlarına vâkıf büyük bir hakîm olur.

Câmasbnâme'nin yurt içi ve yurt dışı kütüphanelerinde pek çok yazma nüshası bulunmaktadır (Ankara Cebeci Halk Ktp., nr. 239 [başı ve sonu eksik, 2863 beyitlik bir nüsha]; TTK Ktp., nr. 429; Atatürk Üniversitesi Ktp., Seyfettin Özege, nr.

427; Koyunoğlu Müzesi Ktp., nr. 11.398; İstanbul Arkeoloji Müzesi Ktp., nr. 237; Millet Ktp., Ali Emîrî, Manzum, nr. 1202; İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin, nr. 587; Biblioteca Apostolica, Barb. Orientale, nr. 103 [Mevlânâ Mahmut tarafından XV. yüzyılda istinsah edildiği anlaşılan bu nüsha mevcut yazmaların en eskisidir]; Bibliothéque Nationale, nr. 1363; British Museum, Add., 24.962; Oxford Bodleian Ktp., nr. 2086; Biblioteca Vaticana, Turco, nr. 52.156; Leiden Ktp., nr. 1558 vb.).

Sade ve akıcı bir üslûpla kaleme alınan, Arapça, Farsça kelimelere az yer verilen *Câmasbnâme*'de halk söyleyişine ve deyimlere oldukça sık rastlanır. Kelime hazinesini ve dil bilgisi bakımından Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini taşıyan eser üzerinde Şerif Ali Bozkaplan bir doktora çalışması yapmıştır (bk. bibl.).

Türkçe'de Dâi ve Abdi'nin *Câmasbnâme*'lerinden başka bir kısmı Abdi'nin eserinden faydalanılarak yazılmış, yer yer ondan alınmış bazı manzumeler ihtiva eden mensur *Câmasbnâme*'ler de vardır (İÜ Ktp., TY, nr. 9542 [1159/1746 tarihli]; İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin, nr. 161). Bunlardan 1196'da (1780) Yazıcı Öksüz'ün kopya ettiği ve yalnız Cihan Şah'ın maceralarını ihtiva eden nüshada hikâye Abdi'nin kından daha geniş biçimde anlatılmaktadır (*Kocatürk*, s. 219). 1911 yılında Ahmed adlı bir halk şairi tarafından derlenen *Müntâzetü'l-emâsil / Şahmaran Hikâyesi* ise Abdi'nin mesnevisinden kısaltılmıştır (a.g.e., s. 219). Ayrıca halk arasında dolaşan ve "Şahmaran" adıyla bilinen hikâyeler de (S. Abdullah Himmetzâde, *Şahmaran Hikâyesi*, İstanbul 1333; Süleyman Tevfik, *Şahmaran [Hikâyesi]*, İstanbul 1341) *Câmasbnâme*'den özetlenmiştir.

Câmasbnâme'nin mensur nüshalarından birinin iki sayfaları (İÜ Ktp., TY, nr. 9542)

BİBLİYOGRAFYA :

Abdî, *Câmasbnâme*, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin, nr. 587; *Ferheng-i Fârşî*, V, 419; Nasîrüddîn-i Tûsî, *Câmasbnâme*, Süleymaniye Ktp., Ayasofya, nr. 4795; Ahmed-i Dâî, *Câmasbnâme*, İÜ Ed.Fak., Türk Dili ve Edebiyatı Seminer Kitaplığı, nr. 4028, s. 291-299; Gibb, *HOP*, I, 431-440; *Gr.IPh.*, II, 110; Ergun, *Türk Şairleri*, I, 183-186; Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 357; a.mlf., "Anadolu'da Türk Dili ve Edebiyatının Tekâmülüne Umumi Bir Bakış", *YT*, I/5 (1933), s. 379; İsmail Hikmet Ertaylan, *Ahmed-i Dât Haşatı ve Eserleri*, İstanbul 1952, s. 73-79, 144-154; Banarlı, *RTET*, I, 478-479; Kocatürk, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 216-220; Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, s. 126; Özege, *Katalog*, IV, 1623; Rızâzâde-i Şafak, *Târîh-i Edebiyyât-ı İrân*, Tahran 1352 hş., s. 53; Âmil Çelebioğlu, *Sultan II Murad Devri Mesnevîleri* (doçentlik tezi, 1976), Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi, s. 272-291; Şerif Ali Bozkaplan, *Câmasb-nâme: Dil Özellikleri-Kısmî Transkripsiyon-Söz Dizini* (doktora tezi, 1989), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; a.mlf., "Abdî ve Câmasb-nâmesi", *Prof. Dr. Osman Nedim Tuna Armağanı*, Malatya 1989, s. 11-20; M. Mélikoff, "Sur Le Jamsasname", *JA*, CCXLII (1954), s. 242-243, 453; *TA*, I, 31; XXXII, 109; *TDEA*, I, 9, 10; *DMF*, I-II, 725; Günay Kut, "Ahmed-i Dâî", *DA*, II, 57.

MUSTAFA ERKAN

Câmedar kelimesi Memlûk devlet teşkilâtında *cemdâr* (cemdâriyye) şeklinde kullanılmıştır. Sultanın muhafız birliğine mensup köleler arasında seçilen cemdârlar hükümdarın elbiselerine nezaret eder ve aylarlarda sultanın arkasında bir boğça taşırlandı. Ayrıca hükümdarın başka hizmetlerini de görür ve hükümdar uyuyuncaya kadar yanından ayrılmazlardı. Uyuduktan sonra da kapısında sıra ile nöbet tutarlardı (Kalkaşendî, IV, 49). Cemdârların emîr veya reisine "re'sü nevbeti'l-cemdâriyye" denilirdi.

BİBLİYOGRAFYA :

Nizâmülmülk, *Siyâsetnâme* (Köymen), s. 133-134, 270; Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri*, II, 321; Sübkî, *Mu'îdû'n-nî'am ve mübidü'n-nîkam*, Beyrut 1407/1986, s. 34-35; Kalkaşendî, *Şubhu'l-a'sâ*, IV, 44, 49, 60-61; Hasan Enverî, *İştilâhât-ı Dîvânî-yi Devre-yi Gâznevî ve Selcûkî*, Tahran 1355 hş./1936, s. 26; Uzunçarşılı, *Medhal*, s. 35, 228-229; Reşat Genç, *Karahanlı Devlet Teşkilâtı*, İstanbul 1981, s. 228-229; M. Altay Köymen, *Alparslan ve Zamanı*, Ankara 1983, II, 32, 34; İsmail Yiğit, *İslâm Tarihi*, İstanbul 1991, VII, 192, 210; "Cemdâr", *İA*, III, 88; *TA*, IX, 252; D. Ayalon, "Djamdâr", *El²* (İng.), II, 421.

AYDIN TANERİ

nen bu vazifeler aylık olarak veriliyorsa *câmekiyye* veya *rızık*, altı aylık veya yıllık olarak veriliyorsa *atâ* adını alır. Bütün vazifelerde olduğu gibi *câmekiyye* adıyla ödenenler de verilen şahsın durumuna, ayrıca verilmiş sebebine göre hukukî açıdan ayrı ayrı nitelendirilmektedir. *Câmekiyye* bir hizmet karşılığı veriliyorsa hukukî bakımdan bir ücret mahiyetindedir. Hizmet karşılığı değilse ya fakirlere verilen sadakadır, yahut söz konusu tahsisatı vakfedenin şartı gereği bir hizmet karşılığı olmadan zengine verilir ki buna da *sıla* adı verilir. Osmanlı uygulamasında daha çok bir hizmet karşılığı olmadan verilen aylık maaş ve tahsisatlara *câmekiyye* denilmiştir. Ancak fıkıh kitaplarında böyle bir ayırım yapılmamaktadır.

İslâm hukukundaki bütçe esaslarına göre devlet başkanı, kaynağı cizye, haraç ve benzeri şeyler olan gelirler fasilinden (beytülmâl-i haracî) uygun gördüğü kimselerle ihtiyaç sahibi kişilere (askerler, âlimler, fakirler) aylık, altı aylık veya yıllık olarak belli bir tahsisatta bulunabilir. Bu tür tahsisatın aylık olanlarına da vakıflardan yapılan ödemelerde olduğu gibi *câmekiyye* veya *rızık*, diğerlerine ise *atâ* denilmiştir. Osmanlı uygulamasında Hz. Peygamber'in neslinden gelen seyid ve şeriflere, son zamanlarda ise Osmanlı sülâlesinden gelenlere bu çeşit tahsisatlar ayrılmıştır.

Câmekiyye İslâm hukukundaki mücerred haklar grubuna girer. Bu tür hakların başkalarına bedelli veya bedelsiz olarak devredilip edilemeyeceği hukukçular arasında tartışılmıştır. Hanefîler'in bir grubu ile diğer İslâm hukukçuları bu çeşit hakların, dolayısıyla *câmekiyye*lerin başkasına devredilemeyeceğini, meselâ satım akdine konu teşkil edemeyeceğini belirtmişlerdir. Bazı Hanefî âlimleri ve özellikle Osmanlı hukukçuları ise *câmekiyye*nin de içinde bulunduğu bu tür hakların bedelli veya bedelsiz olarak başkasına devredilebileceğini (nüzül anîl-vezâif, ferâğ) kabul etmişlerdir. Billhassa sadaka ve *sıla* mahiyetindeki *câmekiyye*lerin buna dahil edilmemesi gerektiğini savunan görüşlere rağmen, 1295 (1878) tarihinde söz konusu hakların devredilebileceğini destekleyen resmî bir karar da çıkarılınca, *câmekiyye*ler birer çek gibi tedavül etmeye başlamış ve vakıfların bozulmasında bu uygulamanın da büyük tesiri olmuştur.

CÂMEDAR

(جامه دار)

Bazı İslâm devletlerinde hükümdarın elbiselerine nezaret eden saray görevlisi.

Farsça *câme* (elbise) ve *dâr* (tutan, sahip olan) kelimelerinden oluşan bu tâbire Karahanlılar, Gazneliler, Selçuklular gibi İslâm devletlerinin saray teşkilâtlarında rastlanmaktadır. Ortaçağ'da hil'at vermek saraylardaki en yaygın ve en eski âdetlerden biriydi. Bu maksatla yapılan ve içinde kumaşların ve hazır elbiselerin bulunduğu *câme hâne* adı verilen odalar vardı. Hil'at verilme istenen kişi iki hâcib tarafından bu elbiselerin bulunduğu odaya götürülür ve kendisine uygun bir elbise (hil'at) giydirilirdi.

Câmedarlık saraydaki önemli görevlerden biriydi. Hükümdarın elbiselerine bakmakla yükümlü olan câmedarlar onun elbiselerini giyip çıkarmasına da yardımcı olurlardı. Bunlar arasında terfi ederek önemli mevkilere yükselenler de vardır. Meselâ Gazneli Mesud zamanında câmedar olan hâcib Yarık Toğmuş daha sonra ordu kumandanlığına kadar yükselmişti.

CÂMEGÂH

(جامه گاه)

Doğu hamam mimarisinde hamama girerken elbiselerin çıkarılıp bırakıldığı, câmekân da denilen soyunma yeri (bk. HAMAM).

CÂMEKİYYE

(الجامكية)

Vakıflardan veya devlet bütçesinden verilen aylık anlamında kullanılan bir İslâm hukuku terimi.

Farsça'da "elbise parası; hizmetçilere verilen ücret, maaş" anlamlarına gelen *câmegî* kelimesinin Arapçalaştırılmış şeklidir. Maaşlı kişilere de *câmegî-hâr* denilmektedir. *Câmekiyye* İslâm hukukunda ve özellikle Osmanlı uygulamasında bir hukuk terimi olarak devlet hazinesinden veya bir vakfın gelirinden genellikle aylık şeklinde verilen maaş ve tahsisat mânasında kullanılmıştır.

Vakfın gelirinden vakıf görevlilerine veya vakıftan faydalananlara (mevkûfün aleyh) verilen maaş ve tahsisatlara *vazife* adı verilmektedir. *Müretteb* de de-